

Nr 307.

Godkänd av första kammaren den 5 juni 1929.

Godkänd av andra kammaren den 5 juni 1929.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen framställda förslag angående beräkningen av inkomsten av statens järnvägar jämte vissa i ämnet väckta motioner.

(Statsutskottets utlåtande nr 149.)

Till Konungen.

Uti den till riksdagen den 4 januari 1929 avlätna propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov för budgetåret 1929/1930 har Eders Kungl. Maj:t, under återopande av det vid propositionen fogade utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden nämnda dag (Inkomsterna. Statens produktiva fonder), föreslagit riksdagen att å riksstaten för nämnda budgetår upptaga inkomstiteln »statens affärsverksamhet (överskott)», i vad angår statens järnvägar, på följande sätt:

Statens järnvägar 37,000,000 kronor.

I fråga om Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag har i en inom riksdagen väckt motion (I: 75) hemställts, det riksdagen måtte besluta att höja den i propositionen under rubrik »Inkomster av statens produktiva fonder» upptagna inkomstberäkningen för statens järnvägar, 37 miljoner kronor, till 40.5 miljoner kronor.

Vidare har i vissa motioner (I:142 och II:249) föreslagits, bland annat, att riksdagen ville beträffande användningen av de inkomster, som tillföras staten från malmbrytningen i Luossavaara-Kiirunavaara Aktiebolags gruvor i Norrbottens län besluta att för budgetåret 1929/1930 bevilja ett anslag av en miljon kronor att användas till täckande av de förluster, som kunna uppstå för statens järnvägar genom en ytterligare nedsättning av fraktsatserna från övre Norrland för träkol och andra för sydligare landsdelars industri nödvändiga råvaror, vilka eljest icke kunna finna ekonomisk användning.

I riksdagens år 1928 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning för tiden 1 juli 1927—30 juni 1928 hava revisorerna under § 64, med hänsyn bland annat till de ringa avsättningsmöjligheterna för träkol med därav följande begränsade tillgång på skogsarbete i vissa trakter av Norrland, till behandling upptagit frågan om användande av ved i stället för stenkol som lokbränsle, vilket också vore av betydelse för skogarnas rationella skötsel.

Enligt vad riksdagens vederbörande utskott inhämtat, synes numera ovisst, om den nya taxan för statens järnvägar kan träda i tillämpning vid den av departementschefen tidigare angivna tidpunkten den 1 januari 1930. Med hänsyn till betydelsen för näringslivet av att de i utsikt ställda taxelindringarna snarast må kunna genomföras, synes riksdagen önskligt, att de i ärendet erforderliga utredningarna bedrivs med skyndsamhet, så att ytterligare dröjsmål med de nya trafikavgifternas genomförande i möjligaste mån kan undvikas. I övrigt vill riksdagen endast erinra om sitt i skrivelse denna dag, nr 287, anmälda beslut om viss nedskrivning av statens järnvägars lånekapital. Genom detta beslut skulle, enligt vad järnvägsstyrelsen själv ställt i utsikt, öppnas möjlighet till de ifrågasatta taxenedsättningarnas genomförande utan eftersättande av skäligen förräntningskrav på denna statens affärsgrän.

I förenämnda motioner I:142 och II:249 har hemställts om anslags beviljande för täckning av de förluster, som kunna uppstå för statens järnvägar genom en ytterligare nedsättning av fraktsatserna från övre Norrland för träkol och andra för sydligare landsdelars industri nödvändiga råvaror, vilka eljest icke kunna finna ekonomisk användning.

Icke minst ur norrländsk skogsvårdssynpunkt måste det — såsom också statsrevisorerna antytt — vara av vikt, att avfallsvirket efter timmerdrivingarna och gallringsvirket från ungskogarna tillvaratagas. I samband därmed måste ock framstå som önskligt, att träkolsavsättningen från Norrland, enkannerligen dess övre delar, kan underlättas genom billiga järnvägsfrakter. Utan att kunna bifalla motionärens förslag om en särskild statssubvention för detta ändamål vill dock riksdagen förutsätta, att de motionsvis anförda synpunkterna, vilka i första hand synas avse träkolsfrakterna, skola beaktas vid de nya transportavgifternas avvägning. Det torde ock få förväntas, att järnvägsstyrelsen allt framgent skall finna angeläget att därutöver i största möjliga utsträckning söka tillmötesgå de mera avlägsna produktionsorternas behov av särskilda fraktnedsättningar.

Beträffande till sist det inkomstbelopp, som bör från statens järnvägar upptagas i riksstaten för 1929/1930, skulle detta enligt tidigare beräkningar vid oförändrad taxa böra antagas uppgå till 40.5 miljoner kronor. Vid genomförande av taxesänkningarna vid tidigare angiven tidpunkt den 1 januari 1930 bör detta belopp, enligt vad i statsverkspropositionen angivits,

minskas med 3.5 miljoner kronor till 37 miljoner kronor. Då emellertid ytterligare uppskov med den nya taxans ikraftträdande synes vara att förutse samt också med tagen hänsyn till att enligt inhämtade uppgifter statsbanornas trafikinkomster på sista tiden börjat visa någon tendens till ökning, har riksdagen ansett ifrågavarande inkomstpost för nästkommande budgetår kunna upptagas till 40 miljoner kronor.

Under åberopande av vad riksdagen sålunda anfört, får riksdagen anmäla, att riksdagen i riksstaten för budgetåret 1929/1930 under statens affärsverksamhet (överskott) upptagit inkomsten från statens järnvägar till ett belopp av 40,000,000 kronor.

Stockholm den 5 juni 1929.

Med undersåtlig vördnad.
